

בית משפט העליון
בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 9053/02
תאריך: 2/6/2004

בפני:

1. כב' השופט/ת בדימ' ד' דורנר
2. כב' השופט/ת א' א' לוי
3. כב' השופט/ת ס' ג'ובראן

העותר:

1. רלה וינשטיין

- נגד -

המשיב:

1. ד"ר גיא קוסקס

ב"כ העותר:

1. עו"ד ירון דוד

ב"כ המשיב:

1. עו"ד שאול קוטלר

הנדון:

ערעור על פסק-הדין של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בת.א. 1295/88, מיום 2.9.02, שניתן על-ידי כבוד השופטת ע' סלומון צ'רניאק

פסק דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. בפנינו ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו (כבוד השופטת ע' סלומון צ'רניאק) בתיק ת"א 1295/88 מיום 2.9.02, אשר קבע כי המערערת לא עמדה בנטל להוכיח את מצגי השווא, שלטענתה הוצגו לה על-ידי המשיב, ומשכך דחה את התביעה שהגישה כנגדו, בסך של 682,111 ש"ח.

העובדות הצריכות לעניין

2. המערערת הייתה בתקופה הרלוואנטית אחת משתי בעלות מניות בחברת אולטראדנט בע"מ (להלן: אולטראדנט), חברה אשר החזיקה וניהלה מרפאת שיניים ברחוב הרצל 37 בחיפה.

בחודש אפריל 1984 החליטו המערערת ובעלת המניות השנייה באולטראדנט, ד"ר כספי, לנתק את הקשר העסקי ביניהן.

רואה-החשבון של המערערת, מר קופרשטוד (להלן: קופרשטוד), אשר יעץ לה במשא ומתן שניהלה עם רופאים אחרים, הציע לה, בחודש יוני 1984, כי ד"ר קוסקס (להלן: ד"ר קוסקס או המשיב) וקבוצתו ימלאו את מקומה של השותפה. קופרשטוד התנה זאת בכך, שגם הוא וגם עורך-דין נרקיס (להלן: נרקיס) יהיו בעלי מניות בחברה.

3. לטענת המערערת, קופרשטוד ונרקיס הציגו בפניה את המשיב כמומחה בעל שם בינלאומי לבעיות פה ולסת וכבעל חברה המנהלת רשת של מרפאות שיניים בארץ, הנושאת את השם פרופישן (להלן: פרופישן), ואשר על הצוות שלה נמנים פרופסורים ומומחים בעלי שם מבית-החולים הדסה בירושלים. עוד טוענת המערערת, כי קופרשטוד ונרקיס טענו בפניה, כי מרכזה של פרופישן הוא בהרצליה ומערכת הנהלת החשבונות של החברה החדשה תעשה שם, וכן כי לפרופישן מרכז ממוחשב לניהול חשבונות וזאת על רקע ידיעתו האישית של קופרשטוד, כי למערערת בעיות וקשיים בניהול חשבונות בשל העומס העצום במרפאתה.

המערערת, אשר הייתה מעוניינת להעלות את הרמה של הצוות הרפואי ולהרחיב את פעילות מרפאתה בשל תלונות מצד לקוחות על תורים מתמשכים, האמינה, לדבריה, למצג שהציגו לפניו קופרשטוך ונרקיס באשר לד"ר קוסקס ולחברת פרופישן. על רקע דברים אלה, לטענתה, נחתם בינה לבין ד"ר קוסקס, בחודש יוני 1984, זכרון דברים.

4. ביום 25.6.84 נוסדה חברת ד"ר קוסקס, בשם "פרופישן רפואת שיניים מתקדמת בע"מ".

5. ביום 15.7.84, לאחר חתימת זכרון הדברים, התמו הצדדים על שני הסכמים, הסכם שותפות והסכם לניהול רפואי. לטענת המערערת, כמתואר בתצהיר עדותה הראשית, החתים אותה עורך-דין נרקיס על הסכמים אלה בחיפזון, ודאג שלא למסור לה עותק מההסכמים לאחר חתימתה, בנימוק שבאותה שעה לא היו בידי החותמות של החברות שהיו צד להסכמים. לטעמה, שני ההסכמים נחתמו עקב מצג כוזב שהציג עורך-דין נרקיס כלפיה, ולפיו המסמכים משקפים במלואם ב"לשון משפטית" כדבריו, את המוסכם על-פי זכרון הדברים.

6. או-אז, הגישה המערערת לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה כנגד המשיב וכנגד קופרשטוך ונרקיס, בו הגבילה את עילת התביעה ל"מצגי שווא שעשו הנתבעים תוך כדי ניהול משא ומתן איתי ואגב חתימתם על שני חוזים אחרים איתי מיום 15.7.84". ד"ר קוסקס הגיש בקשה לעיכוב הליכים בטענה, כי קיים הליך בוררות בינו לבין המערערת. בהחלטה מיום 15.12.88 נקבע, כי התביעה בבית-המשפט המחוזי הינה בעילה שונה, כנגד אנשים שונים, ואשר עניינה מצגי שווא שעשו ד"ר קוסקס, קופרשטוך ונרקיס תוך כדי ניהול המשא-ומתן עם המערערת ואגב חתימתם על שני חוזים אחרים איתה מיום 15.7.84 בלבד. בשלב מאוחר יותר, נמחקו קופרשטוך ונרקיס מכתב התביעה, כך שנותרה התביעה כנגד ד"ר קוסקס, הוא המשיב.

בית-המשפט המחוזי

7. בית-המשפט המחוזי הדגיש וציין, כי לא מצא, שמצגי השווא במשא ומתן מיוחסים דווקא לד"ר קוסקס, וכי ד"ר קוסקס אינו מהווה את מרכז הכובד בעניין זה. בית-המשפט התרשם, כי מצגי השווא במשא ומתן מיוחסים בעיקר ומפורשות לקופרשטוך ונרקיס.

בית-המשפט המחוזי העדיף את גרסת ד"ר קוסקס על-פני גרסת המערערת, שכן מצא שתירות בגרסתה. כך קבע בית-המשפט, כי בניגוד גמור לנטען בכתב התביעה, בתצהירים ואף בחקירה הנגדית, בהם צוין במפורש, כי המשא ומתן נוהל עם קופרשטוך, נרקיס וד"ר קוסקס, לעומת זאת, העידה המערערת בבית-המשפט המחוזי, כי המעורבים במשא-ומתן היו היא וד"ר קוסקס בלבד.

8. עוד הוסיף וקבע בית-המשפט, כי טענת המערערת, לפיה ביררה אודות כישורי ד"ר קוסקס, עומדת בסתירה גמורה לטענתה, לפיה בגלל מעשיהם של קופרשטוך ונרקיס נמנעה היא מכל וכל לבדוק או לברר אודות ד"ר קוסקס, שכן סמכה עליהם, כפי שעולה מכתב התביעה ומתצהיר עדותה הראשית.

9. בסופו של יום, קבע בית-המשפט המחוזי, כי מאחר והנטל להוכיח את מצגי השווא שנעשו למערערת, לטענתה, על-ידי ד"ר קוסקס, מונח על כתפיה והיא לא עמדה בו, יש לדחות את התביעה וממילא התייתר הצורך לדון בשאלת הנזק.

10. כמו-כן, הוסיף וקבע בית-המשפט, כי ד"ר קוסקס לא כפר בגובה הנזק וכי הוכח קשר סיבתי, וכן שבנסיבות תיק זה, בין אם מדובר בפיצויי הסתמכות ובין בפיצויי קיום, היה מקום להעניק את הסעד או חלקו, לו היה מוכח מצג השווא כראוי.

טענות הצדדים

11. עיקר טענת המערערת הוא, כי ד"ר קוסקס הציג עצמו כרופא שיניים ומומחה בבעיות פה ולסת, בעל ניסיון וידע רב, ואילו לא היה מציג עצמו כך, לא הייתה המערערת יוצרת קשר של שותפות עמו. כמו-כן, טוענת המערערת, כי הן בזכרון הדברים והן בהסכם לניהול רפואי שנחתמו על-ידי הצדדים צוין, כי בבעלותו של ד"ר קוסקס רשת מרפאות שיניים ברחבי הארץ, דבר שהתגלה לטענתה, בדיעבד, כמצג שווא.

12. כמו-כן, לגרסת המערערת, ד"ר קוסקס הציג עצמו בפניה, בעל-פה, כרופא שיניים ומומחה לבעיות פה ולסת. לטעמה, לא דרשה מד"ר קוסקס כל מסמכים המעידים על הכשרתו,

מומחיותו וניסיונו, שכן האמינה וסמכה על רואה-החשבון שלה, קופרשטוך, אשר הביא מטעמו את ד"ר קוסקס והמליץ עליו בפניה.

13. עוד טוענת המערערת, כי עקב האמון הרב שנתנה ברואה-החשבון שלה, קופרשטוך, האמינה למציגים שהציג בפניה, יחד עם עורך-דין נרקיס, באשר לד"ר קוסקס וחברת פרופישן ולכן אף לא ביקשה מד"ר קוסקס להציג בפניה מסמכים, אשר יעידו על כישוריו, כפי שנהגה לעשות לגבי כל הרופאים האחרים.

14. מנגד, טוען ד"ר קוסקס, כי המערערת לא הרימה את הנטל המוטל עליה להוכחת העילה של מצג שווא ובנוסף לכך אף נמצאה סתירה בגרסתה בנוגע למעורבים במשא ומתן, כאמור, ואך בשל כך יש לדחות את ערעורה.

15. לטענת ד"ר קוסקס, מחד גיסא, מעולם לא אמר למערערת, כי הוא מומחה לבעיות פה ולסת. אולם, מאידך גיסא, מודה הוא, כי הציג עצמו בפניה כמתמחה לבעיות פה ולסת, כפי שהיה בדיוק, לטענתו, באותה תקופה (ראו סעיף 13 לתצהירו).

כמו-כן טוען ד"ר קוסקס, כי רק בעקבות מחיקתם של רואה-החשבון קופרשטוך ועורך-דין נרקיס מהתביעה, השתנתה גרסת המערערת, במובן זה, שטענותיה מופנות כלפי ד"ר קוסקס בלבד, כמי שהציג בפניה את מצג השווא.

16. לטענת ד"ר קוסקס, אין כל הגיון, לפיו תאמין המערערת לכל דבריהם של קופרשטוך ונרקיס, מבלי שתבדוק בעצמה את כישוריו ומומחיותו של ד"ר קוסקס. מה גם, שכפי שקבע בית-המשפט המחוזי בפסק-דינו, המערערת סתרה עצמה בעניין זה, כשמחד גיסא טענה, כי סמכה על רואה-החשבון שלה, מר קופרשטוך, ומשכך לא טרחה לברר אודות כישורי ד"ר קוסקס, ומאידך גיסא כשטענה, כי ביררה אודות ד"ר קוסקס בבית-החולים הדסה בירושלים. בשל כך, טוען ד"ר קוסקס, יש לדחות טענה זו.

17. עוד מוסיף וטוען ד"ר קוסקס לעניין רשת המרפאות "פרופישן" שבעלותו, כי בין אם החברה כבר נרשמה ובין אם לאו, בפועל הוא ניהל מספר מרפאות טרם התקשרותו עם המערערת, חלקן ניהל בפועל וחלקן בהליך הקמה, ולכן אין באמור בסעיפים 3 ו-13 לזכרון הדברים, כדי להוות מצג שווא כלפי המערערת.

דיון

18. המערערת שבפנינו מבקשת, כי יפסקו לה פיצויים בגין מצגי השווא שהוצגו לה, לכאורה, על-ידי ד"ר קוסקס.

השאלה העיקרית המתעוררת בערעור וטעונה הכרעה הינה האם הציג ד"ר קוסקס בפני המערערת מצגי שווא, אשר בגינם חתמה המערערת על שני ההסכמים עמו.

19. בית-המשפט המחוזי, כאמור, מצא סתירות בגרסת המערערת ובסופו של יום דחה את תביעתה בקובעו, כי היא לא עמדה בנטל להוכיח את מצגי-השווא שנעשו לה, לטענתה.

אין אני יכול להסכים לקביעה זו. לגישתי, המערערת הרימה את הנטל המוטל עליה וביססה את יסודות עוולת מצג השווא.

מצג שווא

20. סעיף 56 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) תשכ"ח-1968 קובע:

56. תרמית

תרמית היא הצג כוזב של עובדה בידיעה שהיא כוזבת או באין אמונה באמיתותה או מתוך קלות-ראש, כשלא אכפת למציג אם אמת היא או כזב, ובכוונה שהמוטעה על ידי ההיצג יפעל על פיו; אולם אין להגיש תובענה על היצג כאמור, אלא אם היה מכוון להטעות את התובע, אף הטעה אותו, והתובע פעל על פיו וסבל על ידי כך נזק-ממון. " [ההדגשה שלי - ס.ג.]

21. על רקע עובדות המקרה דנן, קשה לקבל את עמדת ד"ר קוסקס, לפיה הציג עצמו בתמימות

כמתמחה לבעיות פה ולסת (ולא כמומחה), ולא כמי שיש לו את המומחיות הרפואית, שאותה חיפשה המערערת.

אך על-כל-פנים, קיימות ראיות אובייקטיביות בהסכמים עליהם חתום ד"ר קוסקס, המצביעות על מרמה, והתומכות בגרסת המערערת, ולפיה התקשרה היא בהסכמים עקב מצגי-שווא. ולהלן אסביר.

כאמור, זכרון הדברים נחתם בחודש יוני 1984.

סעיף 3 בזכרון הדברים קובע:

"החברה החדשה תיקשור קשר חוזי עם חברת פרופישן המיוצגת על-ידי ד"ר קוסקס לגבי ניהול מקצועי של המרפאה..."

סעיף 13 בזכרון הדברים קובע:

"מחירון החברה החדשה ותנאי העבודה של הרופאים זהים לכל מרפאות הרשת של פרופישן" [ההדגשה שלי - ס.ג.].

כמו-כן, המבוא להסכם לניהול רפואי, אשר אינו מהווה חלק נפרד מההסכם קובע:

"הואיל והחברה מנהלת רשת של מרפאות שיניים בארץ ;

והואיל והחברה ומנהליה הינם בעלי ניסיון וידע בכל הקשור בהקמתן יזומן הפעלתן וניהולן של מרפאות שיניים" [ההדגשות שלי - ס.ג.].

22. הסעיפים האמורים בזכרון הדברים ובהסכם לניהול רפואי, אשר עליהם חתום ד"ר קוסקס, ואף תעודת ההתאגדות של חברת פרופישן מהווים ראיות אובייקטיביות של ממש, התומכות בגרסת המערערת, אשר לפיה ד"ר קוסקס הטעה אותה לחשוב, כי הוא בעלים של חברת פרופישן ומנהל רשת של מרפאות שיניים בארץ וכי הוא רופא שיניים בעל ניסיון וידע בכל הקשור בהקמתן, יזומן, הפעלתן וניהולן של מרפאות שיניים. שכן, על-פי מסמכי ההתאגדות ברשם החברות עולה, כי רק ביום 25.6.84, לאחר חתימת זכרון הדברים, וכפחות מחודש ימים מחתימת שני ההסכמים, הוקמה ונרשמה חברת "מרפא לפה מ.ד. רשת מרפאות לרפואת שיניים מתקדמת", וביום 11.7.84 שונה שם חברה זו לחברת "פרופישן - רפואת שיניים מתקדמת בע"מ" (להלן: חברת פרופישן), היא החברה נשוא ערעור זה.

מאחר וחברת פרופישן הוקמה רק ביום 25.6.84, ספק אם יכולה הייתה החברה - כשלושה שבועות בלבד לאחר-מכן, במועד חתימת ההסכמים ביום 15.7.84 - כבר לנהל רשת של מרפאות שיניים בארץ ולהיחשב כ"בעלת ניסיון וידע".

לעומת המערערת, לא הביא ד"ר קוסקס כל ראיה אובייקטיבית ברורה, אשר תערער את עמדתה. הוא ניסה להיבנות בטענה, כי רק בעקבות מחיקתם של רואה-החשבון קופרשטוך ועורך-הדין נרקיס מהתביעה, השתנתה גרסת המערערת, במובן זה, שטענותיה מופנות כלפיו בלבד, כמי שהציג בפניה את מצג-השווא. ברם, בכך אין מאומה. ד"ר קוסקס הוא החתום על זכרון הדברים ועל ההסכם לניהול רפואי, בהם הצהיר, כי הוא מנהל רשת של מרפאות שיניים וכי הוא רופא שיניים בעל ניסיון וידע רב. כמו-כן, אף בהנחה, כי קיימות סתירות בגרסת המערערת, כפי שקבע בית-המשפט המחוזי בפסק-דינו, אין הן שוללות את הראיות האובייקטיביות האמורות, המתזקות את גרסתה. בנסיבות אלה נראה, כי המערערת הרימה את הנטל המוטל עליה להוכיח מצג שווא.

קשר סיבתי וגובה הנזק

23. כעת, קמה ומתעוררת שאלת קיומו של קשר סיבתי, עובדתי ומשפטי, בין מצג השווא ובין הנזק וכן שאלת גובה הנזק שנגרם למערערת.

24. בפנינו לא טענו הצדדים כל טענה לעניין הקשר הסיבתי וגובה הנזק בנוגע למצגי-השווא הספציפיים שהוכחו כאמור, וממילא לא בחן בית-המשפט המחוזי סוגיה זו. לפיכך נראה, כי יש להחזיר את הדיון לבית-המשפט המחוזי, על-מנת שיבחן את הקשר הסיבתי

וגובה הנזק הספציפיים לעניין מצגי-שווא שהוכחו כאמור.

סוף דבר

25. לסיכום, מכל האמור לעיל עולה, כי המערערת הרימה את הנטל להוכיח, כי הוצגו לה מצגי-שווא על-ידי די"ר קוסקס. ואולם, אני מציע לחבריי להחזיר את הדיון לביטת-המשפט המחוזי, על-מנת שיבחן את הקשר הסיבתי וגובה הנזק הספציפיים למצגי-שווא שהוכחו כאמור.

כן אני מציע לחייב את המשיב לשלם למערערת הוצאות ושכר-טרחת עו"ד בסכום של 20,000 ש"ח בצירוף מע"מ כחוק.

ש ו פ ט

השופטת (בדימי) ד' דורנר:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת (בדימי')

השופט א' א' לוי:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור, בפסק-דינו של השופט ס' גוברמן.

ניתן היום, י"ג בסיוון תשס"ד (2.6.04).

ש ו פ ט ת (בדימי) ש ו פ ט ש ו פ ט

פסקדין - אתר המשפט הישראלי www.psakdin.co.il

עזרה < כתוב לנו < שער כניסה

Disclaimer	הודעה
<p>באתר זה הושקעו מאמצים רבים להעביר בדרך המהירה הנאה והטובה ביותר חומר ומידע חיוני. מדיה זו עושה שימוש באמצעים חדשניים ביותר אשר פותחו רק לאחרונה והניסיון לגביהם הוא חדש וללא רקורד רב.</p> <p>על המשתמשים והגולשים לעיין במקור עצמו ולא להסתפק בחומר המופיע באתר המהווה מראה דרך וכיוון ואינו מתיימר להחליף את המקור כמו גם שאינו בא במקום יעוץ מקצועי. האתר מייעץ לכל משתמש לקבל לפני כל פעולה או החלטה יעוץ משפטי מבעל מקצוע. האתר אינו אחראי לדיוק ולנכונות החומר המופיע באתר. החומר המקורי נחשף בתהליך ההמרה לעיוותים מסויימים ועד להעלתו לאתר עלולים ליפול אי דיוקים ולכן אין האתר אחראי לשום פעולה שתעשה לאחר השימוש בו. האתר אינו אחראי לשום פרסום או לאמיתות פרטים של כל אדם, תאגיד או גוף המופיע באתר.</p>	